

Ланцюговий темп приросту по фінансовому чиннику «поточні юридичні рахунки/рахунки до запитання юридичних осіб» за період 2018/2019 роки становить -0,71, що вказує на зменшення показника, тобто негативну динаміку. Якщо розглядати ланцюговий темп приросту за 2017/2018 роки, то він становить 0,30, що вказує на збільшення показника, тобто позитивну динаміку. За період 2016/2017 роки ланцюговий темп приросту становить 0,86. Це вказує на позитивну динаміку.

Ланцюговий темп приросту по фінансовому чиннику «строкові депозити юридичних осіб» за період 2018/2018 роки становить 2,49, що вказує на збільшення показника, тобто позитивну динаміку. Якщо розглядати ланцюговий темп приросту за 2017/2018 роки, то він становить -0,11, що вказує на зменшення показника, тобто негативну динаміку. За період 2016/2017 роки ланцюговий темп приросту становить -0,13. Це вказує на негативну динаміку.

Ланцюгові темпи приросту детально описують швидкість розвитку показників протягом досліджуваного періоду.

Дослідження показало, що АТКБ «ПриватБанк» є прибутковим підприємством, яке розвивається. З наведених даних можна зробити висновок, Поточні рахунки/рахунки до запитання юридичних осіб щорічно зростають, а строкові депозити юридичних осіб – зменшуються, загалом показники роботи «ПриватБанку» є позитивними.

Перелік використаних джерел:

1. Головний сайт АТКБ «ПриватБанк». URL: <https://privatbank.ua/>
2. Д.В. Дмитрів, О.Р. Дмитрів, Н.М. Гарматій, С.В. Гарматій Моделювання впливу прямих інвестицій в Україну на дохід населення. Матеріали міжнародної наукової конференції „Іван Пулюй: життя в ім'я науки та України“ (до 175-ліття від дня народження). С.60-61. URL: [<http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/32874>]
3. Н.М. Гарматій Економіко-математичні методи в управлінні процесами реалізації інвестиційних проектів в умовах невизначеності у галузі зв'язку. Тернопіль: ТзОВ "Видавництво Астон", 2013. 200с. URL: [<http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/27950>]
4. Рогатинський Р.М, Гарматій Н.М. Математичні методи ринкової економіки для спеціалістів кібернетиків: Навчальний посібник. Тернопіль: ТзОВ "Видавництво Астон". 2015. 200 с. URL: [<http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/29297>].

УДК 339.72

Крупка Андрій
кандидат економічних наук
старший викладач кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна
Andrii Krupka
Ph.D (Economics)
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

КРИПТОВАЛЮТИ – ЗАГРОЗИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ CRYPTOCURRENCY – THREATS AND PROSPECTS OF FUNCTIONING

Науково-технічний прогрес сьогодні проникає в усі сфери діяльності суспільства. На рівні держави затверджуються нормативно-правові документи, що стосуються розвитку цифрової економіки та суспільства. В ділових і наукових колах обговорюються питання правового регулювання та безпеки сучасних напрямів розвитку економіки, оцінюється готовність країн до нових викликів в цій сфері.

Цифровізація вже сьогодні є могутнім двигуном змін, які зачіпають усі галузі економіки незалежно від сприяння чи протидії цьому процесу з боку держави. Піддаються еволюції і гроші, що демонструють етапи розвитку світової валютної системи. Продуктом цифрової трансформації економіки стала криптовалюта, яка представляє собою вид цифрової валюти, електронних грошей, заснованих на надійних механізмах шифрування - криптографії.

На даний час налічується понад 800 видів криптовалюта, серед яких, наприклад, такі як Ethereum, Litecoin, Ripple та ін. [1]. Однією з найбільш відомих криптовалют є Bitcoin.

Емісію криптовалюти зазвичай називають майнінгом – процес «видобування криптовалюти», який здійснюється внаслідок складних обчислень на програмному забезпеченні відповідного рівня. Отже, основні витрати, що стосуються майнінгу пов'язані з придбанням обладнання, здатного вирішувати поставлені завдання. Зазвичай, формується «ферма крипотавалют» з мережі послідовно під'єднаних відеократ. Система складається з мережі комп'ютерів, на яких зберігається розподілена база даних, що включає інформацію в вигляді ланцюжка блоків про всі транзакції, що здійснюються з криптовалютами [2].

Окрім здійснення процесу майнінгу, придбати криптовалюту можна і на біржах. Ціна криптовалюти, як і курси офіційних валют, визначається на основі співвідношення відповідного попиту і пропозиції. Серед основних факторів, що впливають на величину курсу криптовалюти, можна виділити обсяги емісії, можливість використання для оплати покупок, очікування учасників ринку, технологічні рішення тощо. Функціонування криптовалют на фінансових ринках викликає чимало дискусій. Дехто визначає її як майбутнє розвитку фінансових відносин, інші вбачають в ній лише нову модель шахрайства. Для того, щоб розібратися в природі криптовалют, варто виділити її переваги і недоліки.

До позитивних рис криптовалют можна віднести:

- доступність майнінгу – завдяки цій особливості, кожен бажаючий може добувати віртуальні монети, звичайно, дохідність залежатиме від термінів входження на ринок і якості технічного забезпечення;

- конфіденційність – на відміну від класичних електронних грошей, операції з якими легко відслідковуються, отримати інформацію про власника криптовалюти неможливо;

- відсутність директивного управління, адже криптовалюта є незалежною грошовою одиницею, а її емісію ніхто не регулює і не контролює рух коштів на рахунок;

- прогнозованість обсягів випуску, що дозволяє прорахувати ризики інфляції через надмірну активність емітентів;

- надійність – зламати, підробити або здійснити інші маніпуляції з віртуальною валютою не вийде.

Поруч з цим існує ряд негативних моментів, які стосуються криптовалют:

- незахищеність власників – кожен користувач персонально несе відповідальність за свої заощадження, відсутні регулюючі механізми, тому в разі крадіжки довести що-небудь і повернути гроші не вийде;

- волатильність – криптовалюта є непередбачуваною, адже залежить від поточного попиту, який, в свою чергу, може змінюватися на фоні змін в законодавстві, інформаційних кампаній, змін на ринку;

- невизначеність спричинена відсутністю єдиного підходу держави до криптовалюти. Багато країн ввели обмеження щодо її використання, а порушники можуть отримати штраф або навіть тюремний термін. При цьому ряд європейських держав ще знаходиться в пошуку компромісу у питанні використання таких грошей;

- небезпека втрати, адже якщо власник електронного гаманця втратив код до нього, то механізмів його відновлення немає;

- обмежена дохідність майнінгу – з ростом складності формування блоків втрачає актуальність «видобування криптовалюти». Витрати на купівлю обладнання і витрати на оплату електроенергії просто перевищують доходи. Саме тому останніми роками користуються попитом спеціальні компанії, які мають у розпорядженні необхідні

потужності. Проте, незважаючи на позитивні і негативні сторони обігу криптовалюти для ряду країн основним фактором є те, що в цій сфері абсолютно відсутнє державне регулювання. Відповідно, можуть зростати обсяги тіньової економіки, де користувачі мають можливість зберігати анонімність. Зважаючи на це, в ряді країн уже розробляється або вже існує законодавство, що обмежує обіг криптовалюти.

Разом з тим необхідно розуміти, що прийняття рішення щодо регулювання криптовалютних операцій в окремо взятій країні не може забезпечити безумовне зняття усіх ризиків. Фінансова безпека держав залежить від рівня синхронізації зусиль усіх сторін в регулюванні криптовалютних відносин, які стрімко розвиваються. Особливої уваги заслуговують заходи, що пропонуються міжнародною групою з протидії відмиванню брудних грошей FATF [3]. Проаналізувавши пропозиції вищезгаданої організації можна виокремити декілька важливих напрямів подальшого регулювання ринку криптовалют:

1. Забезпечити регулювання діяльності біржових торгових майданчиків криптовалют:

- діяльність суб'єктів, що беруть участь в операціях з конвертації криптовалют в реальні гроші, необхідно піддати системі ліцензування;

- зобов'язати і делегувати права на збір інформації про клієнтів торговим майданчикам за операціями з криптовалют;

- зобов'язати і делегувати права на забезпечення належного зберігання інформації про клієнта і його операції торговими майданчиками, пов'язаними з операціями криптовалют.

2. Доцільно створити міжнародні міжвідомчі робочі групи для взаємодії наглядових і регулюючих органів. Міжнародне співтовариство має виробити єдину стратегію, яка повинна бути реалізована за напрямками:

- міжнародне визначення юридичного статусу криптовалют;

- визначення ключових елементів при перевірці фінансових потоків;

- побудова міжнародної бази даних інформації, доступної контролюючим фінансовим органам.

3. Консолідація на міждержавному рівні зусиль щодо вироблення і реалізації ефективної і збалансованої системи контролю, створення загальної нормативно-правової бази, обмін досвідом, надання взаємодопомоги, створення процедур виявлення, арешту та конфіскації доходів, отриманих для вчинення злочинів, укладення договорів про екстрадицію осіб за злочини, вчинені з використанням криптовалют, а також інші заходи, пов'язані з виявленням і зниженням ризиків і загроз для економічної безпеки держави.

4. Розробка концепції трансформації системи оподаткування, яка б враховувала обіг криптовалют в економіці.

Весь світ проявляє величезний інтерес до цифрових грошей, які вже активно використовуються в нашому повсякденному житті, тому єдиний спосіб офіційно визнати криптовалюту - відобразити її нормативні аспекти в законодавстві. Зрозуміло, що криптовалюти визначатимуть розвиток світової економіки вже в найближчі роки, а їхня повна заборона в ряді країн зупинити цей процес буде не в змозі. Таким чином, у міру подальшої легалізації (спочатку в провідних, а потім у всіх інших країнах світової економіки) криптовалюти матимуть усі об'єктивні причини, щоб виконувати всі функції грошей. Водночас криптовалюта може досягти статусу наднаціональної валюти, вирішивши проблеми, пов'язані з масштабністю, безпекою і децентралізацією транзакцій.

Потрібно розуміти, що курс будь-якої з криптовалюта дуже нестабільний, а її цінність забезпечена не тільки математичними обчисленнями, а й довірою людей і готовністю держави використовувати криптовалюту як платіжний засіб. Як тільки якась країна починає говорити про легалізацію криптовалют, її курс починає рости. Цей процес, звичайно, може мати зворотній характер. Незважаючи на побоювання держави щодо легалізації криптовалют і неможливості здійснювати належний контроль, число зареєстрованих користувачів міжнародних криптовалютних бірж зростає шаленими темпами. Звичайно, криптовалюти на сьогодні займають лише незначну частку ринку платіжних засобів і поки є лише потенційним претендентами на заміщення офіційних валют. Однак, механізм користування

криптовалютами вже запущений і за оцінками багатьох експертів є незворотнім, тому державам так чи інакше доведеться виробляти певні механізми взаємодії з нею.

Підходи різних країн з цього питання значно різняться. Зокрема, Японія визнала Bitcoin легальним платіжним засобом на рівні із єною. В більшості розвинутих Європейських країнах криптовалюту розглядають як фінансовий інвестиційний інструмент. В цей же час в ряді країн цей інструмент взагалі заборонений, або його обіг значно обмежений (Білорусь, Венесуела, Китай).

В Україні заборони на обіг криптовалют немає, більше того, активно ведуться розмови, щодо законодавчого регулювання ринку криптовалют. Зокрема, прийнятий в першому читанні Верховною Радою «Закон про віртуальні активи». Проектом передбачені загальні засади регулювання цього ринку, отримання ліцензій, штрафи тощо. Паралельно, за словами чиновників, готуються відповідні зміни до податкового законодавства. Проте жоден із запропонованих законопроектів чітко не визначає стратегію розвитку ринку «віртуальних грошей», що актуалізує дослідження цієї тематики в майбутньому з метою визначення оптимальної ролі державних регуляторів.

Перелік використаних джерел:

1. Гусева І.І., Петрова Т.О. Тенденції розвитку криптовалют на ринку України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. С. 48-50.
2. Васильчак С.В. Використання криптовалют в сучасних економічних системах України. *Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького*. 2017. №76. С. 19-25.
3. FATF, Report Virtual Currencies Key Definitions and Potential AML/CFT Risks. URL: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/>

УДК 334

Маркович Ірина

кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Паляниця Віктор

кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри управління інноваційною діяльністю та сферою послуг
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
м. Тернопіль, Україна

Iryna Markovych

PhD (Economics), Docent
Associate Professor of Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

Viktor Palianytsia

PhD (Economics), Docent
Associate Professor of Innovation Activity and Services Management
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

ФІНТЕХ ІНДУСТРІЯ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ FINTECH INDUSTRY IN UKRAINE AND THE WORLD

Фінансовий ринок є надзвичайно чутливим до змін у вимогах споживачів його послуг, адже час пандемії різко підсилив ті тенденції, які були накопичені за останнє десятиліття –